

Πιλοτικό—Ερευνητικό Πρόγραμμα Το σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης (ΟΚΜ)

Αξιολόγηση Ομοτέχνων Συνεργατικές Πρακτικές Εκπαιδευτικών

Σχολικό έτος 2023-2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το πιλοτικό πρόγραμμα
ΟΚΜ 2

Το σχολείο ΟΚΜ.....3

Η αξιολόγηση των διαδικασιών μάθησης.....4

Ενδεικτικό παράδειγμα περιγραφικής κλίμακας των διαδικασιών της μάθησης στο πεδίο: Διδακτικό έργο 6

Ενδεικτικό παράδειγμα περιγραφικής κλίμακας των διαδικασιών της μάθησης στο πεδίο: Παιδαγωγικό έργο ...7

Η Αξιολόγηση Ομοτέχνων...8

Η συμβολή της Αξιολόγησης Ομοτέχνων. Επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών.....10

Στάδια υλοποίησης πιλοτικού προγράμματος.....11

Τα σχολεία μιλούν για τον εαυτό τους.....12

Σχολεία που συμμετέχουν στο πιλοτικό πρόγραμμα....16

Το σχολείο ως οργανισμός που μαθαίνει πρέπει να διαθέτει την ικανότητα, όχι απλώς της προσαρμογής στις αλλαγές, αλλά της δημιουργίας και της παραγωγικής μάθησης, τις οποίες αξιοποιεί «για να βελτιώνει συνεχώς την ικανότητά του να δημιουργεί το ίδιο το μέλλον του»

(Senge, 1990).

ΤΟ ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΚΜ

Το ερευνητικό πιλοτικό πρόγραμμα «**Το Σχολείο Οργανισμός και Κοινότητα Μάθησης**», υλοποιείται από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής, κατόπιν έγκρισής του από την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Αττικής και είναι διετούς διάρκειας (2023-2025).

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν **42 σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**, με απόφαση των Συλλόγων Διδασκόντων.

Το **αντικείμενο** του προγράμματος για το σχολικό έτος 2023-2024, είναι: «**Κοινότητες Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων—Συνεργατικές πρακτικές εκπαιδευτικών**».

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει **ερευνητικό και εφαρμοσμένο μέρος** με χρήση ερευνητικών εργαλείων (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, κλείδες παρατήρησης, κ.ά.).

Το πρόγραμμα αφορά αποκλειστικά σε εκπαιδευτικούς και εφαρμόζεται σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και τις κείμενες διατάξεις σχετικά με την οργάνωση, τη λειτουργία και την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων.

Προβλέπονται δράσεις **παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού, επιμόρφωσης των στελεχών της εκπαίδευσης**, των **Διευθυντών** και των **εκπαιδευτικών** των σχολείων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, συνεχής **παρακολούθηση** και **ανατροφοδότηση**, δημιουργία υποστηρικτικών δομών (**Παρατηρητήριο** και **Σχολικό Δίκτυο ΟΚΜ**) καθώς και διαδικασίες **αξιολόγησης** των δράσεων του προγράμματος.

Το εκπαιδευτικό υλικό και τα αποτελέσματα του προγράμματος (επιμορφωμένοι Διευθυντές και εκπαιδευτικοί με αυξημένη εμπειρία εφαρμογής, καλές πρακτικές, εκθέσεις αποτελεσμάτων) **αναμένεται να έχουν σημαντική προστιθέμενη αξία και δύνανται να αξιοποιηθούν πολλαπλασιαστικά από το ΥΠΑΙΘΑ και από τα σχολεία όλης της χώρας.**

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΚΜ

Κοινό όραμα και στόχοι

διαμορφώνονται από τα μέλη του οργανισμού σε σχέση με το ευρύτερο εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον

Ηγεσία για τη μάθηση

μετασχηματιστική και κατανεμητική ηγεσία, αξιοποίηση γνώσης και ενσωμάτωσης της μάθησης σε αλληλεπίδραση με το εξωτερικό περιβάλλον

Συνεργατικές δομές

στηρίζονται στην εμπιστοσύνη, την αμοιβαιότητα και τη συλλογική μάθηση του οργανισμού

Συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

δημιουργία και υποστήριξη πλαισίων για συνεχείς ευκαιρίες μάθησης για όλους τους εκπαιδευτικούς

Καινοτομία Δημιουργικότητα

εκπαιδευτικές πρακτικές και δράσεις με στόχο την ατομική και τη συλλογική βελτίωση (επαγγελματική ανάπτυξη, βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, ανάπτυξη του οργανισμού)

Αυτοαξιολόγηση, αναστοχασμός, αναθεώρηση, βελτίωση

το σχολείο γνωρίζει το σημείο στο οποίο βρίσκεται, θέτει στόχους, αποτιμά τον βαθμό επίτευξης των στόχων που θέτει και βελτιώνεται έχοντας επίγνωση των εκάστοτε αδυναμιών του

Ο μετασχηματισμός του σχολείου σε «Οργανισμό και Κοινότητα Μάθησης», αποτελεί αξιολογικό πρόταγμα στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης. Η σχολική μονάδα είναι το ζωντανό κύτταρο της εκπαίδευσης. Είναι ουσιώδης για την συστηματική και πολυμορφική οργάνωση της διδασκαλίας, της μάθησης και της ολόπλευρης ανάπτυξης των μαθητών. Ταυτόχρονα, είναι ο τόπος που δοκιμάζεται κάθε προσπάθεια εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, αλλαγής και καινοτομίας, στη διδασκαλία και τη μάθηση, στην οργάνωση και διοίκηση, στην αξιολόγηση, στην επιμόρφωση και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Σκοπός του πιλοτικού προγράμματος «Το σχολείο ΟΚΜ» είναι να μελετηθούν οι βασικές παράμετροι που επηρεάζουν τον μετασχηματισμό του σχολείου σε **Οργανισμό και Κοινότητα Μάθησης** και βασίζονται στην ενεργητική συμμετοχή των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Ειδικότερα, οι **στόχοι** του προγράμματος είναι η **διαμόρφωση «επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης»** στο σχολείο με την ανάπτυξη συνεργατικών πρακτικών και την εφαρμογή της **«αξιολόγησης ομοτέχνων»** με σκοπό τη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών και της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

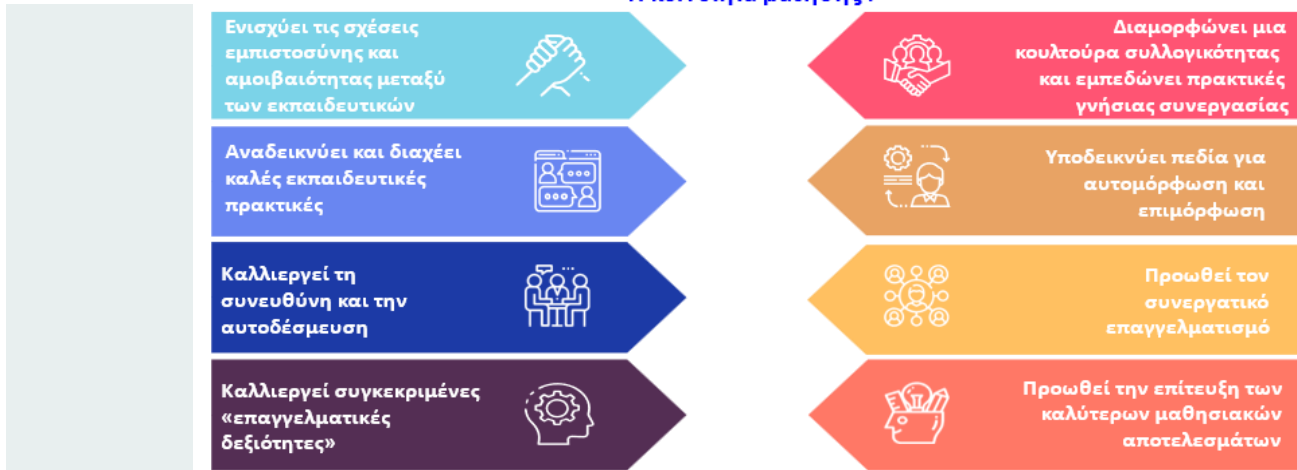
Οι σύγχρονες μεταρρυθμίσεις στον χώρο της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προωθούν ουσιαστικές συστημικές αλλαγές στο σχολείο, με έμφαση σε ζητήματα όπως ο **συλλογικός προγραμματισμός**, η **αυτοαξιολόγηση** και η **κοινωνική λογοδοσία** του σχολείου, η **βελτίωση** των εκπαιδευτικών πρακτικών και η **επαγγελματική ανάπτυξη** των εκπαιδευτικών.

Το πρόταγμα του «**σχολείου ΟΚΜ**» με έμφαση στις «**κοινοτήτες μάθησης των εκπαιδευτικών**», συνδέεται άμεσα με το ευρύτερο πλαίσιο και τις κατευθύνσεις των μεταρρυθμίσεων καθώς αποτελεί **ένα διακριτό εναλλακτικό παράδειγμα οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των σχολικών μονάδων**, που προτάσσει τη **μάθηση**, προωθεί την **καινοτομία** και τη **δημιουργικότητα**, ενισχύει την **επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών**, **βελτιώνει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα** και **εμπεδώνει κλίμα εμπιστοσύνης** ανάμεσα στο σχολείο, την πολιτεία και την κοινωνία.

Οι Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης των εκπαιδευτικών (ΕΚΜ)

Οι κοινότητες μάθησης των εκπαιδευτικών αποτελούν βασικό παράγοντα για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο.

Η κοινότητα μάθησης :

Η αξιολόγηση ως έννοια και ως πρακτική είναι απόλυτα συνυφασμένη τόσο με τον έλεγχο της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο, όσο και με την παρακολούθηση της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των πρακτικών που αναπτύσσονται από τους εκπαιδευτικούς για να επιτευχθούν οι μαθησιακοί στόχοι και να παραχθούν από τους μαθητές τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στο σχολείο ΟΚΜ, η μάθηση (learning) αποτελεί πρωταρχικό σκοπό και πυρήνα των διαδικασιών της αξιολόγησης. Οι εκπαιδευτικοί ως επιστήμονες, επαγγελματίες, παιδαγωγοί και λειτουργοί καλούνται να ανταποκριθούν σε έναν διττό ρόλο, ως αξιολογητές και ως αξιολογούμενοι, απέναντι σε τρεις διαφορετικούς τύπους αξιολόγησης της μάθησης: α) την αξιολόγηση της μάθησης, β) την αξιολόγηση για τη μάθηση και γ) την αξιολόγηση ως μάθηση.

Η Αξιολόγηση των Διαδικασιών της Μάθησης (Learning)		
Αθροιστική/ Απολογιστική/ Τελική Αξιολόγηση (Summative)	Διαμορφωτική Αξιολόγηση (Formative)	
Αξιολόγηση της Μάθησης	Αξιολόγηση για τη Μάθηση	Αξιολόγηση ως Μάθηση
<i>Assessment of Learning</i>	<i>Assessment for Learning</i>	<i>Assessment as Learning</i>

Οι σύγχρονες τάσεις στην εκπαίδευση προωθούν τη **μετάβαση** από την **απολογιστική αξιολόγηση** προς τις μορφές της **διαμορφωτικής αξιολόγησης**: την **αξιολόγηση για τη μάθηση** και την **αξιολόγηση ως μάθηση**. Η διαμορφωτική αξιολόγηση αποτελεί μια συνεχή και αδιάλειπτη διεργασία, που διεξάγεται καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και **μετατοπίζει την έμφαση από το άτομο στο συνολικά παραγόμενο εκπαιδευτικό έργο του σχολείου**.

Η μετάβαση των διαδικασιών μάθησης των εκπαιδευτικών από την κατηγορία της απολογιστικής στην κατηγορία της διαμορφωτικής αξιολόγησης προσδίδει διακριτό υλικό και συμβολικό περιεχόμενο στην αξιολόγηση ως φιλοσοφία, ως διαδικασία, ως εργαλείο και ως εκπαιδευτικό αποτέλεσμα.

Ειδικότερα:

- Η έμφαση μεταφέρεται από τη διδασκαλία στη **μάθηση**
- Η εστίαση γίνεται στις διαδικασίες και όχι στα αποτελέσματα
- Η εξωτερική (ατομική) αξιολόγηση μετατρέπεται σε εσωτερική αυτοαξιολόγηση - εκμάθηση.

Ιδιαίτερη σημασία σε συμβολικό και εφαρμοσμένο επίπεδο έχει η διάσταση της «αξιολόγησης ως μάθησης». Η «**αξιολόγηση ως μάθηση**» αποτελεί διακριτό τμήμα του εκπαιδευτικού λόγου για την αξιολόγηση, καθώς **μετατοπίζει το ενδιαφέρον από την ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού στην αξιολόγηση της μάθησης**, και μάλιστα, ως διαδικασίας/πρακτικής μέσα από την οποία το υποκείμενο (εκπαιδευτικός) μαθαίνει/ αλλάζει/ μετασχηματίζεται.

Η αξιολόγηση μετατρέπεται σε **διαδικασία ενεργητικής μάθησης**, η οποία σε ατομικό επίπεδο συνδέεται με τη μετασχηματιστική μάθηση και σε συλλογικό επίπεδο με την αυτοαξιολόγηση του σχολείου και τις κοινότητες μάθησης των εκπαιδευτικών.

Στο σχολείο ΟΚΜ, η μάθηση (learning) αποτελεί πρωταρχικό σκοπό και πυρήνα των διαδικασιών της αξιολόγησης. Η μάθηση, σε ένα σχολείο ΟΚΜ, υποστηρίζεται μέσω της αξιολόγησης, δηλαδή μέσω ενός ευρέος φάσματος διαδικασιών συστηματικής συλλογής, ερμηνείας και αξιοποίησης δεδομένων, παραγωγής τεκμηρίων και διάχυσης καλών πρακτικών εντός του σχολείου που στοχεύουν στη συλλογική μάθηση του οργανισμού, στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην ανάπτυξη των ικανοτήτων εκπαιδευτικών και μαθητών και στη βελτίωση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, των μαθησιακών διαδικασιών και των αποτελεσμάτων.

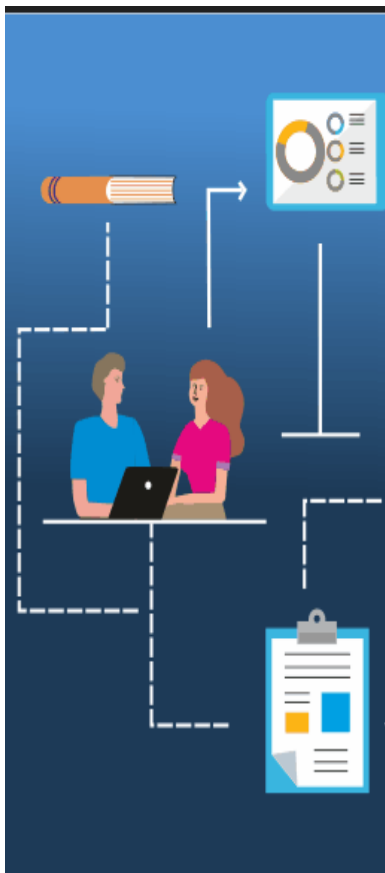

Αξιολόγηση των διαδικασιών μάθησης του εκπαιδευτικού

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	Αξιολόγηση της μάθησης	Αξιολόγηση για τη μάθηση	Αξιολόγηση ως μάθηση
<p>Σχεδιασμός</p> <p>Εφαρμογή</p> <p>Αξιολόγηση μαθητών</p>	<p>+ ++</p> <p>Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει τη διδασκαλία σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Πρόγραμμα Σπουδών και το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών της τάξης</p> <p>Ο εκπαιδευτικός οργανώνει την τάξη, χρησιμοποιεί μέσα και υλικά και αξιοποιεί τον διδακτικό χρόνο υποστηρίζοντας αποτελεσματικά τους μαθησιακούς στόχους του Προγράμματος Σπουδών</p> <p>Ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει διαπιστωτική και απολογιστική αξιολόγηση και ενημερώνει τους μαθητές για τα κριτήρια και τους τρόπους εφαρμογής της</p> <p>Ο εκπαιδευτικός αναστοχάζεται για τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζει και την αναθεώρηση ή επιβεβαίωση της διδασκαλίας του</p>	<p>+ ++</p> <p>Ο εκπαιδευτικός βελτιώνει και αναπροσαρμόζει τη διδασκαλία σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών της τάξης σε συνεργασία και ανατροφοδότηση με τους μαθητές</p> <p>Ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει μορφές ομαδοσυνεργατικής και διαφοροποιημένης διδασκαλίας (προσαρμοσμένη στις ικανότητες, ανάγκες και ενδιαφέροντα μαθητών), με έμφαση στην συνεργασία, την κριτική σκέψη και τον αναστοχασμό των μαθητών</p> <p>Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί επικοινωνιακούς τρόπους αξιολόγησης (διαγνωστική, διαμορφωτική κ.λπ.) με σκοπό την ουσιαστική, και έγκαιρη ανατροφοδότηση των μαθητών για τη μάθησή τους</p> <p>Ο εκπαιδευτικός αναστοχάζεται για τη διδασκαλία λαμβάνοντας υπόψη την κριτική ανατροφοδότηση από τους μαθητές του για τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζει</p>	<p>+ ++</p> <p>Ο εκπαιδευτικός συνεργάζεται με ομοτέχνους για τον κοινό σχεδιασμό μαθημάτων και την παραγωγή κοινού εκπαιδευτικού υλικού αξιοποιώντας σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, ψηφιακά μέσα και τα δεδομένα των μαθητών και του σχολείου</p> <p>Ο εκπαιδευτικός εμπλέκει τους μαθητές του σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης της μάθησής τους και αξιοποιεί τα αποτελέσματα για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης</p> <p>Ο εκπαιδευτικός αναπτύσσει αναστοχαστικό επαγγελματικό διάλογο συνδέει την ατομική βελτίωση με την κριτική από ομοτέχνους και τον συλλογικό αναστοχασμό στο σχολείο</p>

Αξιολόγηση των διαδικασιών μάθησης του εκπαιδευτικού

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΟ	Αξιολόγηση της μάθησης	Αξιολόγηση για τη μάθηση	Αξιολόγηση ως μάθηση
<p>Διαχείριση τάξης</p> <p>Εμπλοκή των μαθητών</p> <p>Σχέσεις</p> <p>Προσδοκίες</p>	<p>+ ++</p> <p>Ο εκπαιδευτικός διαχειρίζεται κατάλληλα τη συμπεριφορά των μαθητών για την ομαλή λειτουργία της τάξης</p> <p>Ο εκπαιδευτικός αναπτύσσει δράσεις συνεργασίας μεταξύ των μαθητών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο πρόγραμμα σπουδών, το σχολικό πρόγραμμα/ εγχειρίδιο.</p> <p>Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί στους μαθητές του προσδοκίες που αφορούν κυρίως στις απαιτήσεις του μαθήματος, στις επιδόσεις και στη συμπεριφορά ενεργοποιώντας κυρίως εξωτερικά κίνητρα.</p>	<p>+ ++</p> <p>Ο εκπαιδευτικός συνδιαμορφώνει με τους μαθητές ένα σύστημα δεσμεύσεων και κανόνων που ενισχύει τη μαθησιακή διαδικασία</p> <p>Ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει αποτελεσματικές πρακτικές ενεργού συμμετοχής όλων των μαθητών στις δραστηριότητες της τάξης</p> <p>Ο εκπαιδευτικός καλλιεργεί σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των μαθητών μέσω οργανωμένων ομαδοσυνεργατικών δράσεων και δραστηριοτήτων (projects, ομαδικές εργασίες, παιχνίδια)</p> <p>Ο εκπαιδευτικός διαμορφώνει προσδοκίες με βάση τις δυνατότητες των μαθητών, τους ενθαρρύνει και τους υποστηρίζει κατάλληλα ώστε να ενισχύσει τις προσπάθειές τους για μάθηση και προσωπική βελτίωση</p>	<p>+ ++</p> <p>Ο εκπαιδευτικός συνεργάζεται με τους συναδέλφους και τους μαθητές για την ανάληψη δράσης σχετικά με την ανάπτυξη συλλογικού, θετικού και ασφαλούς σχολικού κλίματος</p> <p>Ο εκπαιδευτικός διαμορφώνει ένα μαθησιακό περιβάλλον αυτόνομης εργασίας/ εργασίας σε ομάδες όπου οι μαθητές καλούνται να αναλαμβάνουν ευθύνες, να επλύουν προβλήματα, να παρακολουθούν οι ίδιοι την πρόοδό τους</p> <p>Ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύσσουν κριτικό αναστοχασμό, να διαμορφώνουν τις προσωπικές τους προσδοκίες σχετικά με τη μάθησή τους και να αποκτήσουν εσωτερικά κίνητρα για μάθηση και συνεχή βελτίωση</p>

Η Αξιολόγηση Ομοτέχνων είναι ένας δομημένος και οργανωμένος τρόπος συνεργασίας των εκπαιδευτικών για να ενισχύσουν και να βελτιώσουν τις διδακτικές και παιδαγωγικές πρακτικές στο σχολείο και εντάσσεται σε μια ευρύτερη κουλτούρα συνεργασίας, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΜΟΤΕΧΝΩΝ

Οι «κοινότητες μάθησης» των εκπαιδευτικών αποτελούν βασικό παράγοντα για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο καθώς ενισχύουν τις σχέσεις συλλογικότητας, εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας, καλλιεργούν τη συνευθύνη και την αυτοδέσμευση, αναδεικνύουν θετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διαχέουν καλές συνεργατικές πρακτικές και συμβάλλουν στην προώθηση βασικών συστημικών αλλαγών και μετασχηματισμού του σχολείου.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των κοινοτήτων μάθησης στο σχολείο, η «αξιολόγηση ομοτέχνων» αποτελεί μια ουσιώδη **συνεργατική πρακτική** και μια δυναμική μέθοδο **αναστοχασμού**, η οποία λειτουργεί ως **διαδικασία εκμάθησης, αξιολόγησης και βελτίωσης**. Συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στηρίζει και θεμελιώνει ένα συνεργατικό κλίμα στην κοινότητα, εφαρμόζεται σε όλες στις πτυχές του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο, μετουσιώνει τη μάθηση σε μια συλλογική διαδικασία και στοχεύει στη σχολική βελτίωση.

Η «αξιολόγηση ομοτέχνων» θεωρείται μια από τις πιο επιτυχημένες τεχνικές βελτίωσης των διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών των εκπαιδευτικών και εκλαμβάνεται ως μια **υποστηρικτική, ανοιχτή, ευέλικτη, μη γραφειοκρατική διαδικασία** που στηρίζεται στην **αμοιβαιότητα**, στην **εμπιστοσύνη**, στην **αυτενέργεια** και την **αυτορρύθμιση**.

Ο **διαμορφωτικός χαρακτήρας** της «αξιολόγησης ομοτέχνων» συνίσταται στον **μετασχηματισμό** των αντιλήψεων και προδιαθέσεων των εκπαιδευτικών για την βελτίωση των **ικανοτήτων**, την ανάπτυξη νέων σύγχρονων διδακτικών στρατηγικών και εκπαιδευτικών πρακτικών και στην επιθυμητή διαμόρφωση της κουλτούρας **συνεργασίας, συλλογικότητας** και **αυτοαξιολόγησης** σε μια σχολική «κοινότητα μάθησης».

Το πλαίσιο εφαρμογής της «Αξιολόγησης Ομοτέχνων» στο σχολείο

Στο πλαίσιο του μετασχηματισμού του σχολείου σε ΟΚΜ, η Αξιολόγηση Ομοτέχνων δεν περιορίζεται σε μια παρατήρηση διδασκαλίας, αλλά αποτελεί μια ολιστική διαδικασία μετασχηματίζουσας μάθησης και κριτικού αναστοχασμού με σκοπό τον μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού υποκειμένου (ατομικού και συλλογικού).

Στο παράδειγμα του σχολείου ΟΚΜ η διαδικασία της Αξιολόγησης Ομοτέχνων διακρίνεται σε πέντε στάδια:

1. Το στάδιο του αυτοστοχασμού
2. Το στάδιο της προετοιμασίας της παρατήρησης στην τάξη
3. Το στάδιο της παρατήρησης στην τάξη
4. Το στάδιο της ανατροφοδότησης
5. Το στάδιο του κριτικού αναστοχασμού

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΜΟΤΕΧΝΩΝ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Η ανάπτυξη της «αξιολόγησης ομοτέχνων» στο σχολείο προωθεί τη μετασχηματιστική μάθηση, καθιερώνει τη λογική της έρευνας και του αναστοχασμού, εδραιώνει την επιστημονική αντίληψη και ερμηνεία της σχολικής πραγματικότητας, ενισχύει τη δέσμευση των εκπαιδευτικών για αποτελεσματική επαγγελματική ανάπτυξη προς όφελος των μαθητών, αναδεικνύει την αξία και αναγκαιότητα της ενδοσχολικής επιμόρφωσης και δημιουργεί ευκαιρίες διάδοσης γνώσεων και καλών πρακτικών στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.

Η ενίσχυση της επαγγελματικής μάθησης και ανάπτυξης των εκπαιδευτικών αποτελεί πεδίο αιχμής των εκπαιδευτικών πολιτικών. Η βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού επαγγέλματος συνδέεται με την ανάπτυξη «επαγγελματικών» ικανοτήτων, στις οποίες περιλαμβάνονται οι μεταγνωστικές δεξιότητες, η κριτική αναλυτική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων, η αυτονομία, η αυτοαξιολόγηση, ο αναστοχασμός, η δέσμευση, η πρωτοβουλία, η επικοινωνία, οι ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες, η δημιουργικότητα και η θετική στάση απέναντι στην έρευνα, στην καινοτομία και στην αλλαγή.

Οι αναστοχαστικές και συνεργατικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών, ως συστατικά στοιχεία της «μετασχηματίζουσας μάθησης», αποτελούν βασικές παραμέτρους στη διαμόρφωση των «κοινοτήτων μάθησης» στο σχολείο και εκλαμβάνονται τόσο ως προϋπόθεση επιτυχούς διεξαγωγής όσο και ως αποτέλεσμα/κατάκτηση των αλλαγών στις διαδικασίες της μάθησης

Αποτελέσματα ερευνών από την εφαρμογή της «αξιολόγησης ομοτέχνων» στα σχολεία δείχνουν ότι συνεισφέρει θετικά στην επαγγελματική ανάπτυξη και σε σημαντικές διαστάσεις του έργου των εκπαιδευτικών, όπως στη μείωση της απομόνωσης των εκπαιδευτικών, στη βελτίωση της συνεργασίας, στη διάδοση αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των εκπαιδευτικών.

Η αξιολόγηση ομοτέχνων παρέχει ευκαιρίες στους εκπαιδευτικούς να εξετάσουν και να αναστοχαστούν για τη διδασκαλία τους, να επιδιώξουν την αυτοβελτίωση και να εφαρμόσουν πρακτικές διδασκαλίας που υποστηρίζουν και ενισχύουν τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Σε συλλογικό επίπεδο και ευρύτερα στο πλαίσιο του σχολείου, η «αξιολόγηση ομοτέχνων» είναι μια συνεργατική πρακτική, η οποία βελτιώνει την ποιότητα του σχολικού οργανισμού και συμβάλλει ουσιαστικά στον μετασχηματισμό της σχολικής μονάδας σε επαγγελματική κοινότητα μάθησης.

ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΛΟΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1^η ΦΑΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Νοέμβριος 2023- Φεβρουάριος 2024: Υλοποίηση του προγράμματος στα σχολεία

α. Οκτ.-Νοέμβριος 2023: Στάδιο αυτοστοχασμού των εκπαιδευτικών

β. Δεκέμβριος 2023: Προετοιμασία της παρατήρησης

γ. Δεκέμβριος-Ιανουάριος: Διεξαγωγή της παρατήρησης

δ. Ιανουάριος 2024: Ανατροφοδότηση από την παρατήρηση

ε. Φεβρουάριος 2024: Στάδιο αναστοχασμού των εκπαιδευτικών (έκθεση αποτελεσμάτων)

2^η ΦΑΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Φεβρουάριος 2024-Ιούνιος 2024: Υλοποίηση του προγράμματος στα σχολεία

Φεβρουάριος 2024:

Επιμορφωτική ημερίδα (ανατροφοδότηση προγράμματος), Προγραμματισμός επισκέψεων ενδοσχολικής επιμόρφωσης και ανατροφοδότησης στα σχολεία

α. Φεβρουάριος 2024: Στάδιο αυτοστοχασμού των εκπ/κών (* **αλλαγή ρόλων: παρατηρητής/ παρατηρούμενος**)

β. Μάρτιος 2024: Προετοιμασία της παρατήρησης

γ. Μάρτιος - Απρίλιος 2024: Διεξαγωγή της παρατήρησης

δ. Απρίλιος 2024: Ανατροφοδότηση από την παρατήρηση

ε. Μάϊος 2024: Στάδιο αναστοχασμού των εκπαιδευτικών (έκθεση αποτελεσμάτων)

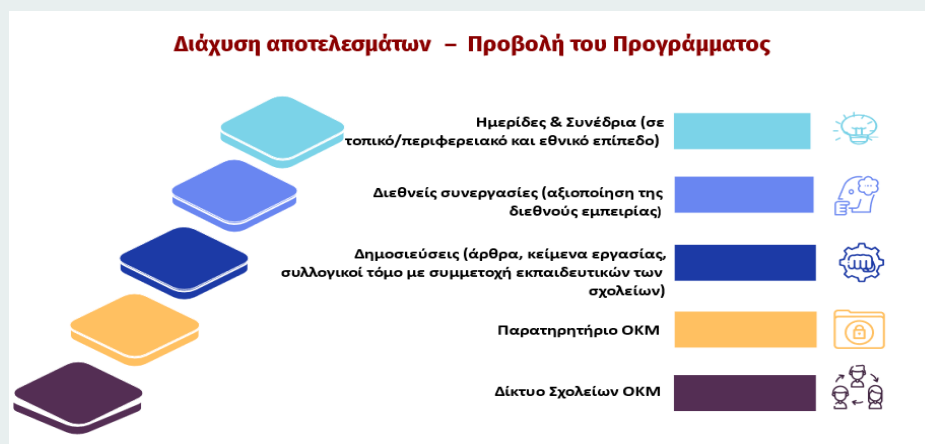
στ. Μάϊος-Ιούνιος 2024: Τελική έκθεση αποτελεσμάτων σχολείων

3^η ΦΑΣΗ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ιούνιος 2024: Εκθέσεις σχολικών μονάδων

Ιούλιος 2024: Έκθεση αξιολόγησης των δράσεων του προγράμματος, διάχυση αποτελεσμάτων στα σχολεία

Ιούλιος 2024: Προετοιμασία δράσεων του επόμενου έτους

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ

Ενδεικτικά αποσπάσματα από τις εκθέσεις απολογισμού των σχολείων σχετικά με τα αποτελέσματα από την α' φάση εφαρμογής του προγράμματος (Φεβρ. 2024)

4ο Νηπιαγωγείο Λαυρίου: «...αρχική μας πρόθεση ήταν η συμμετοχή... ήρθαμε αντιμέτωπες με τις λέξεις: Αξιολόγηση, Αυτοαξιολόγηση, λέξεις που τρομάζουν κάποιους και άλλοι το βλέπουν ως πρόκληση... Αρχικά αποκτήσαμε μεγαλύτερη άνεση με το υλικό. Έτσι ξεκινήσαμε τους μαθησιακούς περιπάτους και τις επισκέψεις στις τάξεις... Μέσα από τις μεταδιδασκτικές συζητήσεις και την ανατροφοδότηση ανακαλύψαμε νέες ιδέες, υπήρχε μεγαλύτερη διάθεση για συνεργασία, ανταλλάξαμε απόψεις και δημιουργήσαμε νέα σχέδια δράσης. Μιλάμε για μια διαδικασία που μας επέτρεψε να ανακαλύψουμε, να ξεδιπλώσουμε, τις δυνατότητες του εαυτού μας».

5ο Νηπιαγωγείο Αμαρουσίου: «... η εμπειρία μας από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα είναι γενικά θετική. Όλη η διαδικασία έγινε σε κλίμα αποδοχής και άνεσης, τόσο μεταξύ των μόνιμων εκπαιδευτικών, λόγω πολύχρονης συνεργασίας και γνωριμίας όσο και των αναπληρωτριών οι οποίες υιοθέτησαν το όραμά μας. Νιώσαμε ότι η ενασχόληση με το πρόγραμμα μας βοήθησε να οργανώσουμε και να καταγράψουμε επίσημα, επιστημονικά και πιο συστηματικά κάποιες πρακτικές που άτυπα ήδη εφαρμόζουμε στο σχολείο. Τα εργαλεία που μας παρείχε το πρόγραμμα έκανε πιο δομημένο τον αυτοστοχασμό και βοήθησαν πολύ».

Νηπιαγωγείο Ροδόπολης: «...Η διαδικασία παρατήρησης υπήρξε μία αφορμή ώστε να γίνει παρακολούθηση με επιστημονικό τρόπο του συναδέλφου και της δουλειάς του. Είναι μία σημαντική διαδικασία που θα έπρεπε να προβλέπεται θεσμικά γιατί επιτρέπει την ανατροφοδότηση από τον ομότεχνο αλλά κυρίως συντελεί στο να γίνουν προσωπικές προβολές παρατηρώντας τη διδασκαλία τρίτου και αυτό μπορεί να αποτελέσει μία ουσιαστική διαδικασία αυτοβελτίωσης...η σχέση αλληλεπίδρασης αλλά και η εμπιστοσύνη που δομείται μέσα από αυτή την επικοινωνία είναι αυτό που δημιουργεί σχέσεις και δεσμούς κοινότητας».

12ο Νηπιαγωγείο Αγίας Παρασκευής : «Το πιλοτικό πρόγραμμα της Αξιολόγησης Ομοτέχνων συμβάλλει στην ανάπτυξη των σχέσεων των εκπαιδευτικών και βοηθά στην εδραίωσή τους. Παράλληλα, βελτιώνεται η παιδαγωγική διαδικασία για το σύνολο της σχολικής μονάδας... Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε είναι η έλλειψη σταθερότητας του προσωπικού και η συνεχής εναλλαγή των συναδέλφων. Το γεγονός αυτό λειτουργεί ανασταλτικά στην δημιουργία κοινού εκπαιδευτικού οράματος».

1/θέσιο & 12/θέσιο Πειραματικό Δ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών: «...Όταν ήρθαμε σε επαφή με το πρόγραμμα, προϋπήρχε η πρόθεση ανάπτυξης και αξιοποίησης γνωστικού κεφαλαίου, η διάθεση ανταλλαγής ρόλων, ανταλλαγή ιδεών και εκπαιδευτικού υλικού, το συνεργατικό κλίμα, είχαν γίνει ενέργειες συλλογικού προγραμματισμού. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με κάποια από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προγράμματος, δηλαδή τον ανοιχτό του χαρακτήρα, την εθελοντική συμμετοχή, την οριζόντια σχέση των εμπλεκομένων και γενικότερα τη συνεργατική φιλοσοφία του, δημιούργησαν μια ευνοϊκή συνθήκη και η ανταπόκριση των μελών του συλλόγου μας ήταν αρκετά θετική ως προς τη συμμετοχή»... Η ηλικιακή γκάμα και η εμπειρία των εκπαιδευτικών έχει ένα σχετικό εύρος, υπάρχουν οι νεότερες συναδέλφισσες με μια πιο φρέσκια και επικαιροποιημένη ματιά αλλά και εκπαιδευτικό προσωπικό με μεγαλύτερη εμπειρία, όπου συμμετέχουν στο πρόγραμμα και αλληλεπιδρούν αρμονικά και δημιουργικά».

5° ΔΣ Χαλκίδας: «...όλοι οι εκπαιδευτικοί συμπεράναμε πως η πορεία από τον αναστοχασμό, την αλληλεπίδραση με ομότεχνους και τέλος τον κριτικό αναστοχασμό οδηγεί στον μετασχηματισμό, τη συνεχή ανατροφοδότηση και τη βελτίωση των διδακτικών μας πρακτικών με τελικό στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας της μάθησης. Μέσω του προγράμματος αναδείχθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό μια κουλτούρα διαμοιρασμού και διάχυσης της γνώσης που προϋπήρχε στο σχολείο μας και σε βάθος χρόνου η συνεργατική αυτή πρακτική θεωρούμε πως μπορεί να δημιουργήσει νέα δεδομένα, δυνατότητες και προοπτικές στον χώρο της εκπαίδευσης».

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ

1ο ΔΣ Γλυκών Νερών: «...απολαύσαμε κάθε στιγμή της συνεργασίας μας στο πλαίσιο του προγράμματος και, τελικά, συνηγορούμε ότι η αξιολόγηση ομοτέχνων βοηθάει, αν όχι στην εξέλιξη, σίγουρα στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση της παιδαγωγικής διαδικασίας. Θεωρούμε ότι η αξιολόγηση ομοτέχνων και η ανταλλαγή καλών πρακτικών θα έπρεπε να γενικευτεί ως λογική, φιλοσοφία και πρακτική στα σχολεία, αρκεί να υπάρχουν οι προϋποθέσεις που θα διευκολύνουν την εφαρμογή του προγράμματος».

4ο ΔΣ Γέρακα : «Κατά την υλοποίηση του προγράμματος ήταν πολύ σημαντική η υποστήριξη από όλη τη σχολική κοινότητα, ακόμα και των μη συμμετεχόντων. Αυτό ουσιαστικά απέδειξε και τη σημασία της συνεργασίας-υποστήριξης στην εκπαιδευτική διαδικασία και στο όραμα του ανοιχτού σχολείου. Ως προστιθέμενη αξία στο πρόγραμμα αποδείχτηκε ο αυτοστοχασμός και η ετεροπαρατήρηση και η ανατροφοδότηση ως εξίσου σημαντικές τεχνικές αυτοβελτίωσης και επαναπροσδιορισμού της επαγγελματικής ταυτότητας και της επιστημονικής κατάρτισης των ομοτέχνων. Αναδεικνύεται έτσι η αξία της συλλογικής συμμετοχής και της υποστήριξης της σχολικής κοινότητας στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του σχολείου γενικά».

2ο ΔΣ Κερατέας: «Το σχολείο μας συμμετέχει 2η χρονιά στο πιλοτικό πρόγραμμα, το οποίο ενισχύει το ήδη υπάρχον mentoring και τη φιλοσοφία του σχολείου μας. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν το 92% των ΠΕ70, το 100% των εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης και το 100% των αναπληρωτών εκπαιδευτικών του σχολείου. Ομαδοποιώντας τις εντυπώσεις καταγράφονται τα εξής:

- Όλοι οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν πως το πρόγραμμα ήταν μία εποικοδομητική εμπειρία, είχαν την ευκαιρία αυτοστοχασμού και επανεξέτασης της διδασκαλίας τους
- Βίωσαν την ανάγκη να δημιουργήσουν εργαλεία αυτοαξιολόγησης, για να βελτιώσουν τη διδακτική τους εμπειρία
- Δημιουργήθηκε υψηλό επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και οικοδομήθηκε η αξία του κριτικού αναστοχασμού και η αξία του μετασχηματισμού της μάθησης».

3ο ΔΣ Ραφήνας: «ο μαθησιακός περίπατος, παρόλο που δεν ακούγεται εντυπωσιακός, με ταξίδεψε πολύ μακριά... Όταν, μπήκα στην τάξη αυτόματα ξεκίνησε ο αναστοχασμός: άρχισα να συγκρίνω, να διαπιστώνω ή να θέλω να μιμηθώ. Η ετεροπαρατήρηση με οδήγησε σε σκέψεις αν το κάνω κι εγώ ως διδάσκουσα όπως εκείνος, αν μπορώ να το κάνω, τι χρειάζεται να αλλάξω στη διδασκαλία μου για να φτάσω το προσδοκώμενο αποτέλεσμα ... η διαδικασία συμβάλει ξεκάθαρα στην ανάπτυξη κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών πυροδοτώντας το ενδιαφέρον τους για βελτίωση και συνεργασία».

8ο ΔΣ Θήβας: «...η διαδικασία του αυτοστοχασμού αποτέλεσε ένα σημαντικό σημείο εκκίνησης της όλης διαδικασίας και μας βοήθησε να ενισχύσουμε την αυτεπίγνωσή μας μέσω συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων ... το περιβάλλον του σχολείου υποστήριξε αποτελεσματικά την υλοποίηση του μαθησιακού περιπάτου και είμαστε σε μεγάλο βαθμό ικανοποιημένοι από όσα αποκομίσαμε από την ανταλλαγή άτυπων επισκέψεων στις τάξεις των συναδέλφων μας... Η εμπειρία της παρατήρησης στην τάξη ήταν άκρως εποικοδομητική καθώς και η μεταδιδασκτική συνάντηση στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιήθηκε η διαδικασία της ανατροφοδότησης... Ο διαμοιρασμός απόψεων/πρακτικών και η διάχυση αυτών, που ούτως ή άλλως αποτελούν φιλοσοφία του σχολείου μας, προωθείται συστηματικά».

ΔΣ Βουλαγαμένης: «Όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αποτίμησαν θετικά τις συνεργασίες τους με συναδέλφους. Ορισμένοι σημείωσαν ότι αισθάνθηκαν περισσότερη αυτοπεποίθηση και σιγουριά σχετικά με το διδακτικό και παιδαγωγικό τους έργο. Άλλοι δήλωσαν ότι η συνεργασία με τους συναδέλφους συνέβαλε στην προσωπική τους επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη. Ο κοινός παρονομαστής σε όλες τις απόψεις και σε όλα τα θετικά αποτελέσματα είναι ότι ενδυναμώθηκε ο σύλλογος διδασκόντων σε επίπεδο συνεργασιών, οι οποίες βελτίωσαν τόσο τις σχέσεις μεταξύ συναδέλφων, αλλά και το εκπαιδευτικό και διδακτικό τους έργο όσο και την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου».

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ

1^ο Γυμνάσιο Βριλησίων : «Με γνώμονα την κοινή πεποίθηση των εκπαιδευτικών του σχολείου μας ότι η αξιολόγηση ομοτέχνων αποτελεί μία διαδικασία αμοιβαίας μετασχηματιστικής μάθησης και διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης, το σχολείο μας συμμετέχει από την τρέχουσα σχολική χρονιά στο πρόγραμμα ΟΚΜ, με στόχο την ανταλλαγή διδακτικών στρατηγικών - καινοτομιών και τη δημιουργία της «ανοικτής τάξης», μέσα από την οποία θα προάγεται ο επαγγελματικός διάλογος των εκπαιδευτικών και η διάχυση καλών πρακτικών στο σχολείο, με ωφελούμενους μαθητές και εκπαιδευτικούς... Το πρόγραμμα ενθουσίασε τους μαθητές χάρη στο κλίμα της ανοικτής τάξης και της άρσης του απομονωτισμού που εδραιώνεται στο σχολείο μας. Η παρουσία των Συμβούλων και η συνεργασία μαζί τους ενθάρρυνε και ενίσχυσε τη δημιουργική υλοποίηση».

3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας: «Το σπουδαιότερο κέρδος του σχολείου από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα, είναι η συνειδητοποίηση ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας ότι τα σχολεία δεν είναι χώροι όπου ακούγονται απλά ωραίες λέξεις «συνύπαρξη», σεβασμός», διάλογος», «εποικοδομητική κριτική», αλλά ότι αυτά γίνονται, πράττονται... όλη η διαδικασία έχει θετική επίδραση στους μαθητές επειδή βλέπουν τους εκπαιδευτικούς να αλληλοπαρατηρούνται και να συνεργάζονται... Το πρόγραμμα αυτό βιώνεται ως μια απόδειξη ότι τα σχολεία είναι ζωντανό εκπαιδευτικοί οργανισμοί και διαμορφώνεται μια νέα κουλτούρα, που αλλάζει τη φυσιογνωμία του σχολείου συνολικά».

5^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής: «Οι εκπαιδευτικοί επέδειξαν αυξημένη ικανότητα τεκμηρίωσης, κριτικής επανεξέτασης και αυτοαξιολόγησης των επιλεχθεισών πρακτικών και ερμηνείας των παρατηρούμενων φάσεων της παιδαγωγικής διαδικασίας/ διεργασίας... επανεξέτασαν παραμέτρους, επισήμαναν τα εύστοχα (δυνατά) και τα αδύναμα σημεία, και κατέθεσαν βελτιωτικές προτάσεις, δημιουργώντας ένα περιβάλλον που θα προάγει μεγαλύτερη εμπλοκή, συμμετοχή και συνεργασία... Συνειδητοποίησαν την ανάγκη και την σπουδαιότητα της αξιολόγησης, του αναστοχασμού και του τρόπου λειτουργίας τους ως εκπαιδευτικοί... Η μέχρι τώρα διαδικασία στέφθηκε με θετικό πρόσημο και εκφράστηκε η επιθυμία να συνεχιστεί και σε επόμενα σχολικά έτη».

6^ο Γυμνάσιο Ιλίου: «...Η φάση της παρατήρησης κύλισε ικανοποιητικά. Η παρατήρηση έγινε με διακριτικότητα και μέσα σε θετικό κλίμα. Όσοι από τους μαθητές δεν γνώριζαν τη διαδικασία, ξαφνιάστηκαν ευχάριστα.... Μέσα από την ανατροφοδότηση, θεωρούμε ότι τονώθηκε η εμπιστοσύνη και η διάθεση συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Τα σχόλια των νεότερων συναδέλφων ήταν πολύ ενθαρρυντικά, και η επιθυμία τους να συνεχιστεί η παρατήρηση ικανοποίησε πάρα πολύ τους παλαιότερους. Ο κριτικός αναστοχασμός συνεχίζεται...».

13^ο Γυμνάσιο Καλλιθέας: «...αναπτύξαμε συνεργασίες με επιτυχία, αποδεχόμενοι όλοι μας ότι δεν υφίσταται καμία “Αυθεντία”, καμία αντίσταση από αυτή. Συμφωνήθηκε επίσης η αυτονομία του καθενός με σεβασμό αλλά και η αλληλεξάρτηση μας... Κατά την κρίση μας, δημιουργήθηκε μια κοινή ταυτότητα και αποκτήθηκε μία δυναμική ανάμεσα στα ζεύγη συνεργασίας με αλληλοϋποστήριξη και δημιουργικότητα, συνεχή φροντίδα των μελών, επικοινωνία στο πλαίσιο μοιράσματος εμπειριών με βάση τα κοινά κίνητρα, τις ικανότητες και τις ανάγκες των μελών... Το πρόγραμμα ενισχύει την επαγγελματική αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών και στηρίζει την προσωπική και κοινοτική αυτονομία τους».

Γυμνάσιο Καρέα: «...Όλες οι ομάδες που συμμετέχουν σε αυτό το πιλοτικό πρόγραμμα θεωρούν πως συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, στη διάδοση αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρακτικών, στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και του αναστοχασμού των εκπαιδευτικών, στη μείωση της ιδιωτικότητας και της απομόνωσης των εκπαιδευτικών και στη δημιουργία ενός «καθρέφτη» που παρουσιάζει στους μαθητές ένα υγιές πρότυπο γι' αυτούς που προάγει τη συνεργασία και τη συλλογική μάθηση».

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ

8ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου: «Το σχολείο μας συμμετέχει με το 100 % των εκπαιδευτικών στο πρόγραμμα «Κοινότητες Μάθησης: Αξιολόγηση Ομοτέχνων / Συνεργατικές πρακτικές εκπαιδευτικών». Αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης στα πλαίσια της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μας μονάδας. Συγκροτήθηκαν ομάδες Ομοτέχνων, διαμορφώθηκε αποθετήριο καλών πρακτικών, εμπλουτίστηκε η σχολική καθημερινότητα με δράσεις που ενισχύουν την επαγγελματική αυτοεκτίμηση των εκπαιδευτικών, διαχέονται έννοιες όπως η συμπερίληψη, η συνεργατικότητα, ο σεβασμός και η αυτενέργεια στην κατεύθυνση της ποιοτικής αξιοποίησης συνολικά του χρόνου εργασίας.... Με τη συμμετοχή στο πρόγραμμα άλλαξε η ποιότητα του διαλόγου, με μια προβολή στο μέλλον της σχολικής μονάδας και στην σταδιοδρομία των εκπαιδευτικών».

Γυμνάσιο Μαγούλας: «...Για την οργάνωση όλων των σταδίων του Προγράμματος ήταν ιδιαίτερα βοηθητικό το υλικό και συγκεκριμένα τα παραδείγματα που παρείχε... Η επιλογή του ομοτέχνου έγινε με κριτήρια την οικειότητα, τη γενικότερη συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, την επιστημονική κατάρτιση του συναδέλφου και τα χρόνια προϋπηρεσίας στην εκπαίδευση... Η ανατροφοδότηση ήταν το πιο ουσιαστικό στάδιο της διαδικασίας καθώς εκεί φάνηκαν τα οφέλη και για τις δύο πλευρές. Ο παρατηρητής πρότεινε τρόπους βελτίωσης του παρατηρούμενου, οι οποίοι υλοποιήθηκαν στη συνέχεια από τον παρατηρούμενο με αρκετή επιτυχία. Παράλληλα ωφελήθηκε και ο παρατηρητής, καθώς είδε και άλλους τρόπους διδασκαλίας και διαχείρισης τάξης».

Γυμνάσιο Ύδρας: «... Σε γενικές γραμμές το πρόγραμμα μας βοήθησε να ανοίξουμε τις τάξεις μας με έναν φιλικό τρόπο και να νιώθουμε ασφαλείς με αυτό. Συνέβαλε στο να δημιουργηθεί η κουλτούρα της ανοικτής τάξης και να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των συναδέλφων. Είχαμε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις και καλές πρακτικές, να συγκρίνουμε τις δικές μας πρακτικές, να δούμε από μια άλλη οπτική γωνία τις τάξεις μας και την εκπαιδευτική διαδικασία. Τα παιδιά ήταν πολύ δεκτικά με την όλη διαδικασία... Γενικά ήταν μια πολύ θετική εμπειρία για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Είμαστε πολύ ικανοποιημένοι από την έκβαση του προγράμματος και πιστεύουμε ότι το πρόγραμμα βοηθά έναν εκπαιδευτικό να εξελίσσεται συνεχώς και να μαθαίνει».

2ο ΓΕΛ Χαλανδρίου: «...με χαρά ανταποκριθήκαμε στο κάλεσμα του «μαθησιακού περιπάτου», ανοίξαμε έτσι το «άβατο» της τάξης του ο καθένας κι εκτεθήκαμε στον συνάδελφο με ειλικρίνεια και το κίνητρο της περιέργειας ... βγήκαμε όλοι πλουσιότεροι σε εμπειρία, εμπιστοσύνη, αλληλεγγύη...».

5ο ΓΕΛ Ιλίου: «...η Διευθύντρια διευκόλυνε τη διαδικασία δίνοντας το παράδειγμα και λειτουργήσε ως πρότυπο προς μίμηση κι όχι ως φόβητρο... το πρόγραμμα βοήθησε σημαντικά να αντιληφθεί ο καθένας μας σε ποιον τομέα επιθυμούμε να εξελιχθούμε, να βελτιωθούμε, να εστιάσουμε και ποιοι συνάδελφοι θα μπορούσαν να μας βοηθήσουν σε αυτό... Υπήρξε ανταλλαγή ιδεών, δίνονταν συμβουλές και σε κάποιες περιπτώσεις η συζήτηση γινόταν με ενθουσιασμό. Κάποιοι νιώσαμε ότι κάνουμε κάτι σημαντικό που πρόκειται να επαναπροσδιορίσει την επαγγελματική μας ταυτότητα, να βελτιώσει τις συνθήκες διεξαγωγής του μαθήματος και τις σχέσεις μας με τους μαθητές. Γιατί οι μαθητές δισιθάνονται ποιοι προσπαθούν γι' αυτούς».

1ο ΕΠΑΛ Αγίου Δημητρίου: «Πραγματοποιήσαμε για πρώτη φορά αυτοστοχασμό με τρόπο συστηματοποιημένο και ολιστικό βάσει συγκεκριμένου εργαλείου, γεγονός που μας βοήθησε να συνειδητοποιήσουμε σε ποια κλίμακα αξιολόγησης ανήκουμε ως προς το διδακτικό και παιδαγωγικό μας έργο (αξιολόγηση της μάθησης - για τη μάθηση – ως μάθηση). Είναι η πρώτη φορά που διαβάσαμε στοχοθεσία όσον αφορά στο διδακτικό και παιδαγωγικό μας έργο τόσο ρεαλιστική, σαφή και αναλυτική.... Συνειδητοποιήσαμε ότι η μεταξύ μας συνεργασία μπορεί να καταστεί επωφελής ως προς την ανταλλαγή ιδεών και τον διαμοιρασμό διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών και συνακόλουθα να μας βοηθήσει να διαχειριστούμε αποτελεσματικότερα δύσκολες καταστάσεις και να βελτιώσουμε την καθημερινότητά μας στη σχολική τάξη».

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΚΜ

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Νηπιαγωγεία

1. 4^ο Νηπιαγωγείο Λαυρίου
2. 5^ο Νηπιαγωγείο Αμαρουσίου
3. Νηπιαγωγείο Ροδόπολης
4. 12^ο Νηπιαγωγείο Αγίας Παρασκευής
5. 24^ο Νηπιαγωγείο Αχαρνών
6. 1^ο Νηπιαγωγείο Αντιμάχειας, Κω

Δημοτικά Σχολεία

7. Δημοτικό Σχολείο Νοσοκομείου Παιδών «Αγία Σοφία»
8. 2^ο Δημοτικό Σχολείο Κερατέας
9. 1/θ Δημοτικό Πειραματικό Σχολείο Παν/μίου Αθηνών (Μαράσλειο)
10. 12/θ Δημοτικό Πειραματικό Σχολείο Παν/μίου Αθηνών (Μαράσλειο)
11. 87^ο Πειραματικό Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
12. 21^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών «Λέλα Καραγιάννη»
13. 3^ο Δημοτικό Σχολείο Ραφήνας
14. Δημοτικό Σχολείο Βουλιαγμένης
15. 2^ο Δημοτικό Σχολείο Αχαρνών
16. 8^ο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Παρασκευής
17. 4^ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα
18. 8^ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα
19. 1^ο Δημοτικό Σχολείο Γλυκών Νερών
20. 10^ο Δημοτικό Σχολείο Βύρωνας
21. 5^ο Δημοτικό Σχολείο Χαλκίδας
22. 80 Δημοτικό Σχολείο Θήβας

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Γυμνάσια

23. 8^ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου
24. 1^ο Γυμνάσιο Βριλησίων
25. 3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας
26. 13^ο Γυμνάσιο Καλλιθέας
27. 5^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής
28. Γυμνάσιο Καρέα
29. 4^ο Γυμνάσιο Δάφνης
30. 2^ο Γυμνάσιο Γλυφάδας
31. 6^ο Γυμνάσιο Ιλίου
32. Γυμνάσιο Ύδρας

Γενικά & Επαγγελματικά Λύκεια

33. Γενικό Λύκειο Θρακομακεδόνων
34. Γενικό Λύκειο Φυλής
35. Γενικό Λύκειο Μαγούλας
36. 2^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου
37. 5^ο Γενικό Λύκειο Ιλίου
38. 2^ο Πρότυπο Γενικό Λύκειο Αθηνών
39. Γενικό Λύκειο Ύδρας
40. 4ο ΓΕΛ Αιγάλεω
41. 1^ο ΕΠΑΛ Αγίου Δημητρίου
42. 3^ο ΕΠΑΛ Αχαρνών

<https://blogs.sch.gr/synergieadipeanat/>

Επικοινωνία:

**Κωνσταντίνος Παπαχρήστος, Δρ, Δ/ντής Εκπαίδευσης
Ανατ. Αττικής,
τηλ. 6946459606
e mail: papachristos.kostas@yahoo.gr**

**Γεώργιος Πασιάς, Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ,
Επιστημονικός Υπεύθυνος
τηλ.: 6944270285
e mail: gpasias@ppp.uoa.gr**

